

Tina Bujišić in Andreja Novak, Osnovna šola Franceta Prešerna Maribor

KAKO POVEČATI MOTIVACIJO ZA BRANJE NA OSNOVNI ŠOLI FRANCETA PREŠERNA MARIBOR

Kaj učenca žene k branju? Zakaj nekateri berejo vse življenje, drugi pa knjigo odložijo, ko zapustijo šolo? Kako vzgojiti bralca za vse življenje?

Branje prispeva k razvoju in izboljšanju jezikovnih zmožnosti, k boljšemu pisanju in poslušanju in k razvitejšemu govoru, saj z branjem pridobivamo nove besede. Kdor se uspešno sporazumeva, je uspešnejši pri učenju in delu, ima pozitivnejšo samopodobo (Grosman, 2003).

Pri razvijanju motivacije za branje in spodbujanju branja kot sredstva učenja imamo poleg učencev in njihovih staršev pomembno vlogo tudi učitelji, naša prepričanja in delo v razredu za spodbujanje branja – učitelj kot bralni model (Zbornik, 2005).

Na Osnovni šoli Franceta Prešerna Maribor smo se leta 2011 pridružili projektu *Opolnomočenje učencev z izboljšanjem bralne pismenosti in dostopa do znanja*. V sklopu projekta smo se osredotočili na dve prioritetni področji, in sicer: motivacijo za branje in bralne učne strategije. Namen šole na področju bralne motivacije je bil izboljšati motivacijo za branje in učenje z naslednjimi cilji: dvigniti bralno zavest, razvijati besedišče, razvijati razumevanje prebranega, zagotavljati enake izobraževalne možnosti za vse učence (dostop do gradiva) in razvijati sporazumevalne zmožnosti.

Najprej smo z anketiranjem vseh učencev naše šole (721) želeli pridobiti informacije o njihovih bralnih navadah in njihovi zavzetosti za branje. Zanimalo nas je, ali motivacija za branje pri učencih med šolanjem upada in zakaj je temu tako.

Rezultati ankete so nas privedli do naslednjih ugotovitev:

- dnevno gledanje televizije in branje spletnih strani s starostjo učencev narašča, branje knjig pa upada;
- mlajši učenci berejo iz radovednosti, želijo izvedeti čim več zanimivega, za nekatere branje predstavlja izziv, želijo doseči nagrado ali boljše ocene. Učenci tretjega triletja berejo to, kar je obvezno (domače branje);
- večini vseh učencev težave pri branju povzročata nerazumevanje prebranega besedila in kratkotrajna zbranost ob branju;
- učenci vseh starosti učitelje dojemajo kot pozitiven bralni model, ki jih k branju spodbuja, zadovoljni so tudi z izborom knjig v šolski knjižnici;
- učenci tretjega triletja menijo, da se pri urah slovenščine pogovarjamo le o knjigah za domače branje in Cankarjevo tekmovanje, želijo pa si, da bi učitelj vsaj enkrat tedensko del učne ure namenil branju

celemu razredu iz knjige, ki bi jo izbrali učenci;

- sodelovanje pri Bralni znački s starostjo učencev upada;
- učenci se zavedajo, da je branje pomembno za učenje in da so učenci, ki veliko berejo, uspešnejši;
- večina učencev se vidi kot dobre bralce, a se zavedajo, da bi lahko svoje branje še izboljšali.

Na podlagi zastavljenih ciljev smo se odločili izvesti naslednje dejavnosti:

Noč branja

Aprila smo na šoli organizirali prvo Noč branja za učence tretjega triletja, ki so zaključili Bralno značko in so želeli vtise in občutja ob branju svojih najljubših knjig deliti tudi s svojimi sošolci.

Ali poznate rek Povej mi, kaj bereš, in povem ti, kaj lahko še prebereš? Tako so učenci s svojimi najljubšimi knjigami navdihovali svoje prijatelje.

Nato smo se razdelili v tri delavnice. V literarno-glasbeni delavnici so učenci ob pomoči mentoric ob soju svečk uglasbili pesem, ki so jo sami spesnili. V gledališki delavnici so uprizarjali pantomimo, v likovni delavnici so nastajali spominki na lesenih ploščkah. Vse, kar nam je uspelo pripraviti, smo predstavili preostalima skupinama.

Po večerji je sledil lov na zaklad. Učenci so v treh skupinah sledili namigom, iskali sledi in se približevali zadnji iztočnici.

Ura se je približevala že polnoči in najbolj vztrajni smo si ogledali še črno-beli slovenski film Vesna, ki nas je ponesel v leto 1953.

Naslednje jutro so nam kuharji pripravili okusen zajtrk, pogovorili smo se o preteklem večeru, zbirali ideje za prihodnje srečanje in se polni vtisov odpravili domov.

Učenka 7. razreda je dejala: »Ideja za Noč branja je zelo izvirna in še boljša od knjižne nagrade ob zaključku Bralne značke.«

Naša mala knjižnica

Projekt Naša mala knjižnica je potekal v okviru KUD Sodobnost International. V okviru knjižničarskega krožka smo se z učenci odelko 4. in 5. razreda družili enkrat tedensko. Učenci so prebrali tri knjige in po njih poustvarjali.

Podoživljali smo prebrane misli, dramatizirali odlomke in opisovali naše kekčevske dni – to naj bi bili dnevi brez sodobne tehnologije.

Izdelali smo literarno junakinjo, ki je odpotovala na osnovno šolo v Kobaridu, mi pa smo prejeli njihovo. Ta je potem vse šolsko leto preživela z nami in se vsak teden odpravila k drugemu učencu, ti pa so potem svoja doživetja zapisovali v zvezek, ki je ob koncu šolskega leta skupaj z literarno junakinjo spet odpotoval nazaj v Kobarid, mi pa smo prejeli našo groznovilco (tako se je imenovala), ki je bila vse leto v Kobaridu.

Ob koncu projekta smo pripravili razstavo naših izdelkov v Mariborski pionirski knjižnici Nova vas, učenci so spoznali tudi pisateljico Janjo Vidmar, avtorico knjige Kecek iz 2. B, in z njo spregovorili o prebrani knjigi.

Projekt je bil zelo dobro organiziran, KUD Sodobnost International pa je vodil različne dejavnosti.

Bralna značka – učenci Romi

Učence Rome pri razvoju bralne pismenosti omejujejo nespodbudno okolje, tujejezičnost in nižji socio-ekonomski status. Zato smo jih še posebej spodbujali k spoznavanju in branju knjig ter opravljanju Bralne značke. Nebralcem smo knjige brale učiteljice, bralci so jih brali pri urah individualne oz. skupinske pomoči ter v razredu s pomočjo učiteljice in vzgojiteljice. O prebranih knjigah smo se nato pogovorili, učenci so zgodbe obnovili, odgovarjali na vprašanja, jih ilustrirali in predstavili svojim sošolcem v razredu. Opravljena Bralna značka je bila nagrada in dobra motivacija za druženje s knjigo tudi v višjih razredih.

Sobotna šola

Na naši šoli že od leta 2003 dvakrat letno organiziramo sobotno šolo, ki je bila sprva zasnovana za nadarjene učence, vendar smo jo zaradi odličnega odziva namenili vsem učencem. Naš namen je zadovoljiti potrebe otrok po uveljavljanju, vedoželjnosti, izvirnosti in druženju ter sprejemanju.

Sobotno šolo izvedemo učitelji sami ali pa povabimo zunanje izvajalce. Ponujenih delavnic je ogromno (nazadnje 39), učenci pa se prijavijo v velikem številu. Pokritih je veliko področij, teme so različne: šport, gledališče, kiparstvo, slikarstvo, alpinizem, geografija v naravi, zelišča, logika itd. Ob zaključni evalvaciji ugotavljamo, da učenci domov odhajajo z mislijo, da so se prijetno zabavali, sklenili nova prijateljstva ter se naučili veliko novega in praktičnega.

Za spodbujanje branja smo izvedli že več delavnic:

- **Detektivska delavnica**

V tej delavnici smo želeli učence ob spoznavanju in predstavitvi dela detektivov spodbuditi za branje detektivk, zato smo jim ponudili tudi seznam ustrezne literature. Odlomke iz knjig smo učiteljice in učenci glasno prebrali, nato pa se je razvil pogovor. Najbolj pa so učenci uživali, ko so se sami preizkusili v vlogi detektivov.

- **Čarovniška delavnica**

Učenci so se spoznali s pravo čarovnico, ki je k njim prijahala kar na metli. S pomočjo stvarne literature so spoznavali zgodovino čarovništva. Oporne točke so dobili od učiteljic, nato pa so samostojno

brali in raziskovali. Izdelali so plakate, ki so jih predstavili sošolcem. Zaplesali so čarovniški ples. Predstavili smo jim precej knjig, v katerih nastopajo čarovnice, in jih navdušili za branje.

- **Mačja veselica**

Na mačji veselici se je zbralo veliko število učencev prvega triletja. Uživali smo ob glasnem branju Mačka Murija. Brale smo učiteljice in učenci bralci, prepevali mačje uspešnice, plesali in izdelovali mačje junake. Dobili smo mačje učence, mačje nogometaše, mačje princeze ter zadovoljne in nasmejane učence.

- **Romske šege in navade**

V delavnici Romske šege in navade so nas obiskali predstavniki Romskega akademskega kluba, ki so nam predstavili romske običaje ob porokah, pogrebi in rojstvu otroka. Učenci so sodelovali v pogovoru, spraševali in izražali svoja mnenja. Na podlagi tega je pod njihovimi rokami nastala bogata in zanimiva slikanica.

- **Vitezi na obisku**

Učenci so ob branju knjig, stripov in brskanju po svetovnem spletu spoznavali življenje v srednjem veku, življenje vitezov, izdelali so viteške ščite, nato pa uprizorili viteški turnir.

Knjižni sejem

Knjižni sejem smo na šoli izvedli v dveh delih. Knjižnica, učenci in učitelji smo darovali knjige, ki jih nismo več potrebovali. Pripravili smo stojnice, kjer so učenci te knjige po simbolični ceni prodajali. Izkazali so se kot izvrstni in iznajdljivi prodajalci, saj smo bili nad izkupičkom prijetno presenečeni. Namenili smo ga nakupu novih knjig in tako obogatili našo šolsko knjižnico.

Druge dejavnosti

Druge dejavnosti pa so bile: bralne hišice, bralna drevesa, razredne knjižnice, izmenjava najljubših knjig, bralni nahrbtnik, pravljice za dobro jutro ...

Večina zastavljenih ciljev je bila dosežena, vse zgoraj navedene dejavnosti so učenci, učitelji in starši pozitivno sprejeli in so prispevale k povečanju interesa za branje. Učenci so še vse leto brali detektivske zgodbe in zgodbe, v katerih nastopajo čarovnice, in med seboj tekmovali, kdo bo prebral več. Ob zaključku dejavnosti smo naše delo evalvirali, učenci so bili z izvedbo in delom učiteljic zadovoljni, v delavnicah so se dobro počutili, svoje delo so ocenili pozitivno in pričakujejo izvedbo delavnic tudi v prihodnje. Tudi učitelji smo bili ponosni na udeležbo učencev in njihovo pozitivno naravnost do ponujenih dejavnosti. Uporabljene metode in oblike dela so se izkazale za učinkovite, učitelji smo pridobili veliko novih idej za delo v prihodnje. V okviru sobotne šole se bomo še naprej trudili vsakokrat izvesti kako delavnico, ki bo učence spodbujala k branju. Prav tako nameravamo izvajati v prihodnjih letih tudi preostale dejavnosti. Z letošnjim šolskim letom smo glasno branje učiteljice učencem vključili k rednim uram pouka.

Letos smo dobili novo knjižnico, ki povezuje oba trakta naše šole, učence prvega in drugega triletja z učenci tretjega triletja in postaja srce naše šole. Učne ure KIZ-a smo začeli izvajati tudi v knjižnici. Naš namen je približati knjižnico učencem za preživljanje prostega časa. Na voljo jim je

sprostitveni kotiček in veliko raznovrstnih knjig in revij.

Kot je navdihujoče povedal že Pennac: *»Branje je čudežno potovanje po svetovih, ki so bili ustvarjeni zato, da ob njih uživamo in spoznavamo tiste plati duha in duše, ki bi nam sicer ostale neznane.«*

VIRI IN LITERATURA

Grosman, Meta (2003). Pomen branja za posameznika in širšo družbo. V: Beremo skupaj: priročnik za spodbujanje branja. Ljubljana: Mladinska knjiga.

Kropp, Paul (2000). Vzgajanje bralca. Tržič: Učila.

Pečjak, Sonja (2005). Dejavnosti učiteljev za spodbujanje bralne motivacije učencev. V: Zbornik Bralnega društva Slovenije Kako naj šola razvija branje in širšo pismenost. Ljubljana: ZRSŠ.

Pečjak, Bucik, Gradišar, Peklaj (2006). Bralna motivacija v šoli: merjenje in razvijanje. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Pennac, Daniel (1996). Čudežno potovanje: knjiga o branju. Ljubljana: Tiskarna ljudske pravice.

Liljana Kač (ur.)

VEČJEZIČNOST NAS BOGATI: Tuji jeziki v osnovni šoli

2012, ISBN 978-961-03-0022-9, 301 str., 24,40 EUR

V širšem smislu se monografija loteva tematike pouka tujih jezikov, v ožjem smislu pa obravnava uvajanje obveznega drugega tujega jezika v slovenske osnovne šole. Sestavlja jo pet vsebinsko zaokroženih poglavij, in sicer: Strokovna podpora učiteljem, Načrtovanje pouka drugega tujega jezika, Obetavni primeri učnih ur, Vrednotenje znanja in Ugotovitve ob zaključku poskusa.

Monografija dokumentira in analiza obdobje poskusa uvajanja obveznega drugega tujega jezika. Poudarki so na naslednjih področjih: ocenjevanje in vrednotenje znanja, diferenciacija pri ocenjevanju znanja, razvijanje digitalne zmožnosti pri pouku drugega tujega jezika, medpredmetno povezovanje in načrtovanje pouka tujih jezikov z Evropskim jezikovnim listovnikom. Monografija temelji na sodobnem pristopu k poučevanju tujih jezikov t. j., da se pouk tujega jezika mora povezovati z vsemi šolskimi predmeti in vsebinami, da je naravnana na učenca, na njegovo aktivno vlogo pri učenju in na njegovo obstoječe splošno in jezikovno znanje.

Gre za celostno in dejavnostno naravnana pouk tujih jezikov prek branja umetnostnih in avtentičnih besedil. Predstavljeni primeri učnih ur so bili pri pouku preizkušeni, prispevki pa vsebujejo vse tri korake pri izpeljavi pouka: načrt, izvedbo in učiteljevo ovrednotenje pouka.

Večjezičnost nas bogati in povezuje, nam daje naš vsakdanji kruh in gradi samospoštovanje.

Informacije in naročila:

- po pošti: Zavod RS za šolstvo, Poljanska cesta 28, 1000 Ljubljana
- po faksu: 01/3005199
- po elektronski pošti: zalozba@zrss.si
- na spletni strani: <http://www.zrss.si>

Zavod
Republike
Slovenije
za šolstvo